

A group of approximately 20 children of various ages are sitting on a blue carpeted staircase in a library. They are all focused on reading books. The staircase has orange railings. In the background, there are bookshelves filled with books and a wall decorated with children's drawings.

České děti jako čtenáři v roce 2013

- Opava
- 5.2.2014
- Kniha 21. století
- Vít Richter
- Národní knihovna ČR
- vit.richter@nkp.cz

Základní údaje o průzkumu

- Garant průzkumu: Knihovnický institut NK
- Dotace: Ministerstvo kultury ČR
- Spolupráce: PhDr. Irena Prázová PhD., PhDr. Kateřina Homolová PhD., PhDr. Hana Landová PhD.
- Praktická část - agentura Mediaresearch
- Cílový vzorek dětské populace 9-14 let
 - Kvantitativní část: 1 519 respondentů, individuální rozhovory v domácnostech
 - Kvalitativní část: moderovaná skupinová diskuse cca 60 minut
- Realizace výzkumu říjen-listopad 2013
- Možnosti srovnání: Průzkum Gabal 2003 – 1 092 respondentů

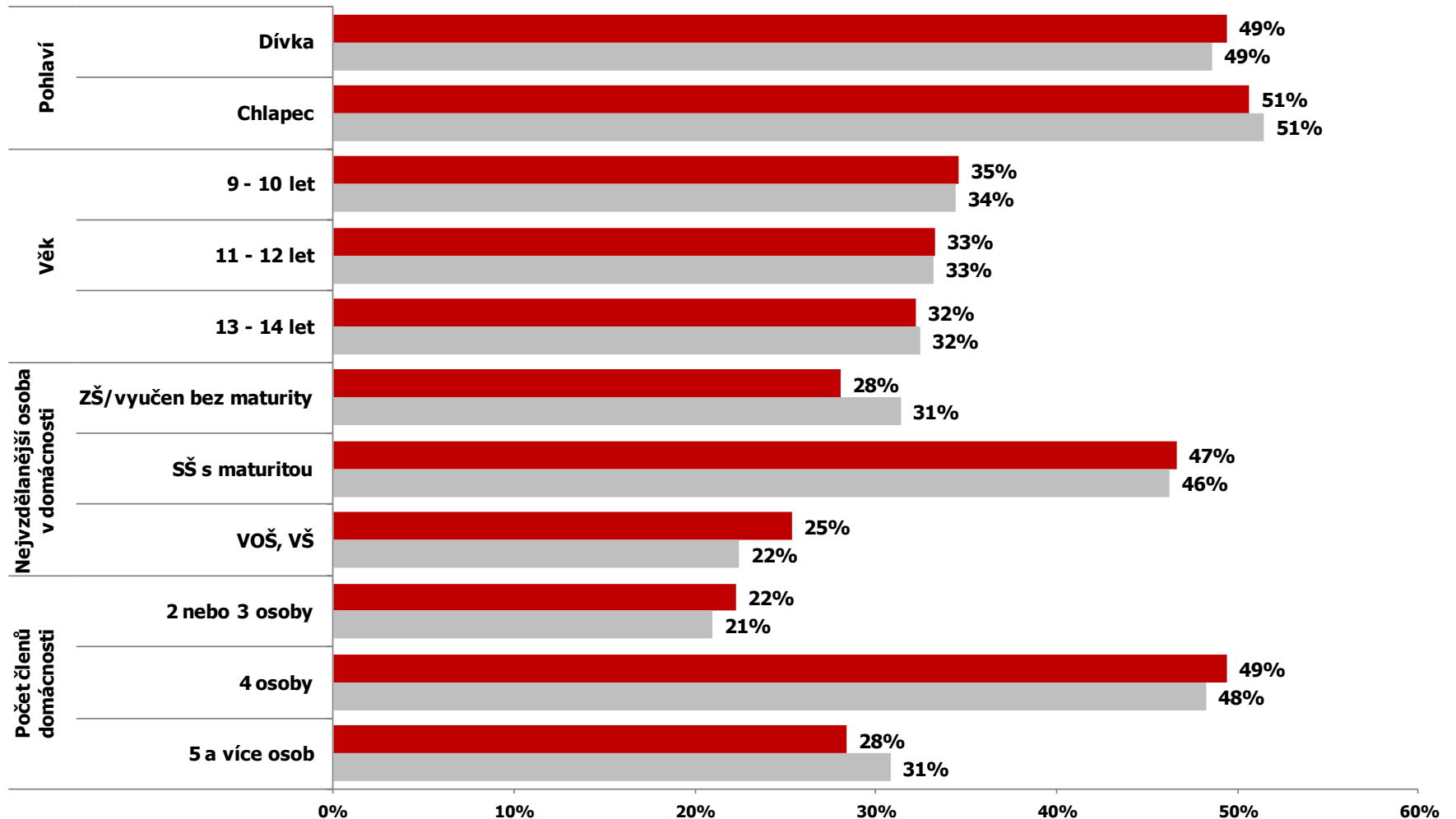
Výběrový soubor

Charakteristiky výběrového souboru

N=1519

■ Nevážené

■ Vážené

Oblíbenost četby a frekvence čtení

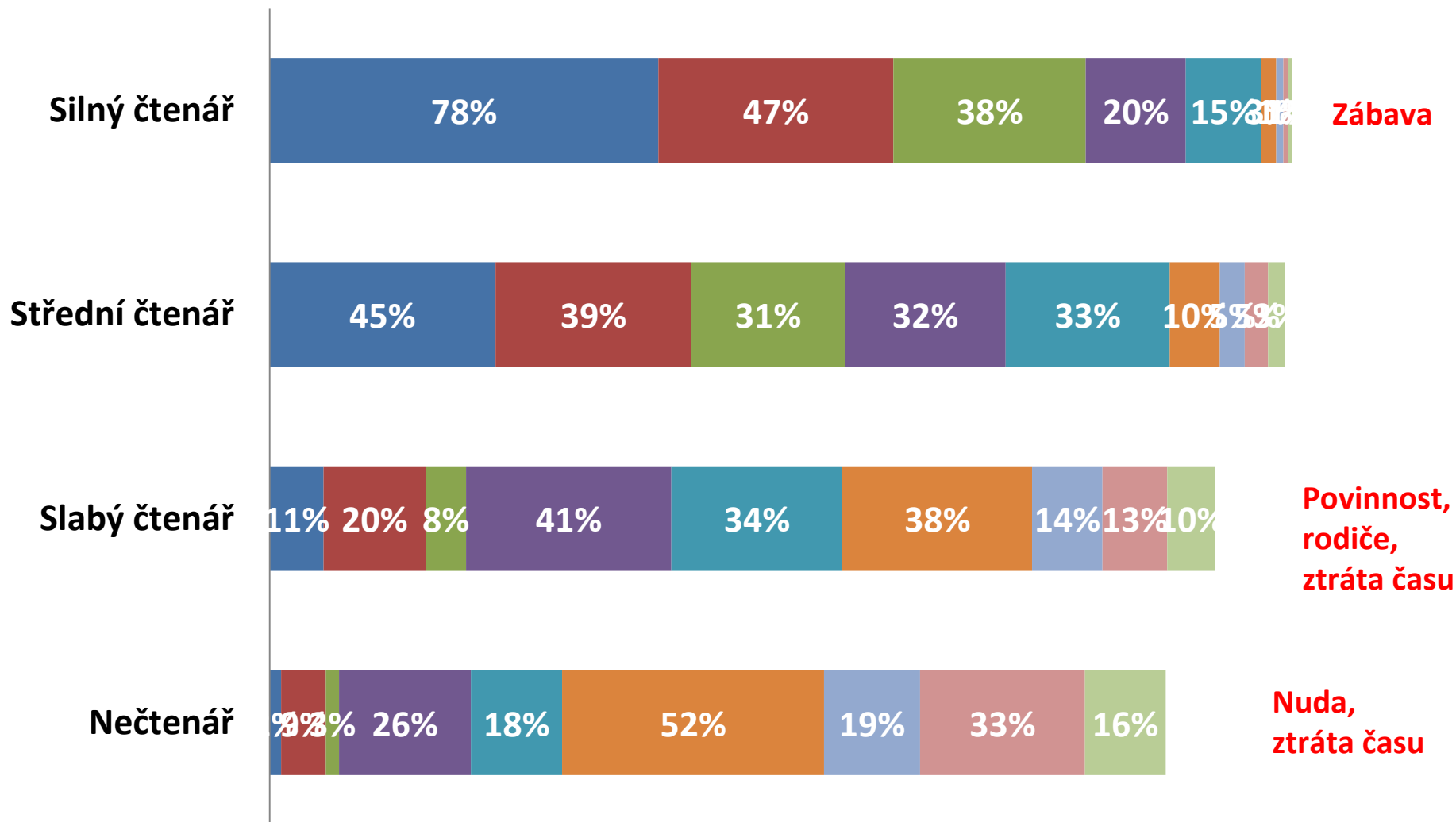
Co si myslíš o čtení knih?

- Čtení je zábavné 46 %
- Čtení je důležité pro vzdělání 34 %
- Čtení je nuda 18 %

Co si myslíš o čtení?

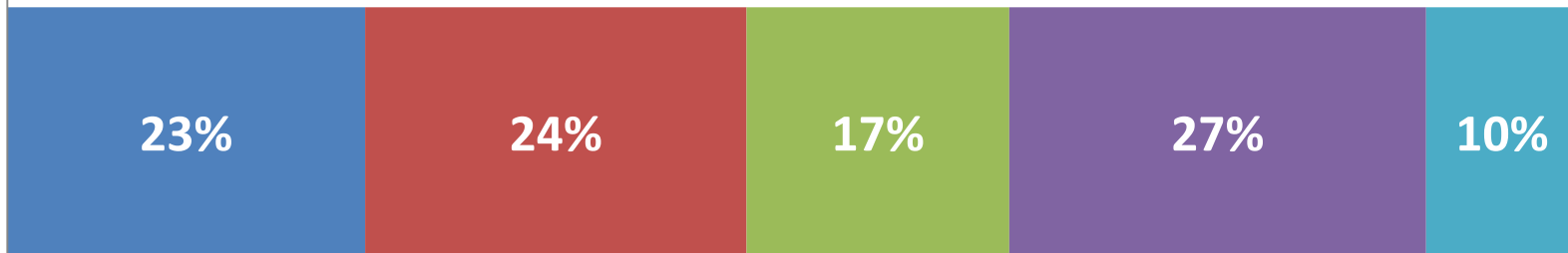
■ Zábava ■ Pro vzdělání ■ Potřebuje každý ■ Povinnost ■ Nutí rodiče ■ Nuda ■ Nemoderní ■ Ztráta času ■ Trapné

Baví tě číst knížky?

■ Vůbec nebaví ■ Moc nebaví ■ Ani nebaví ani baví ■ Docela baví ■ Velice baví

Chlapec

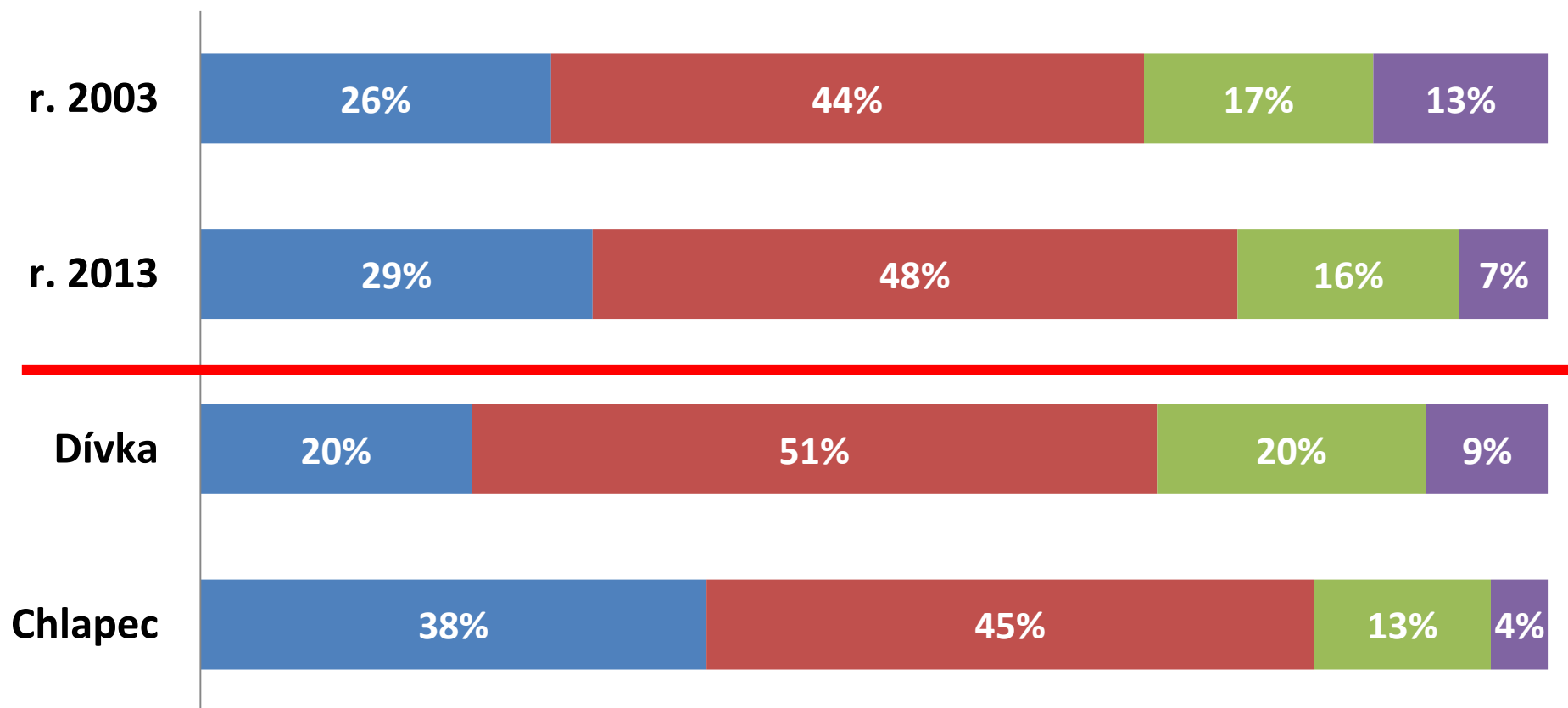

Dívka

Kolik knih přečteš za měsíc?

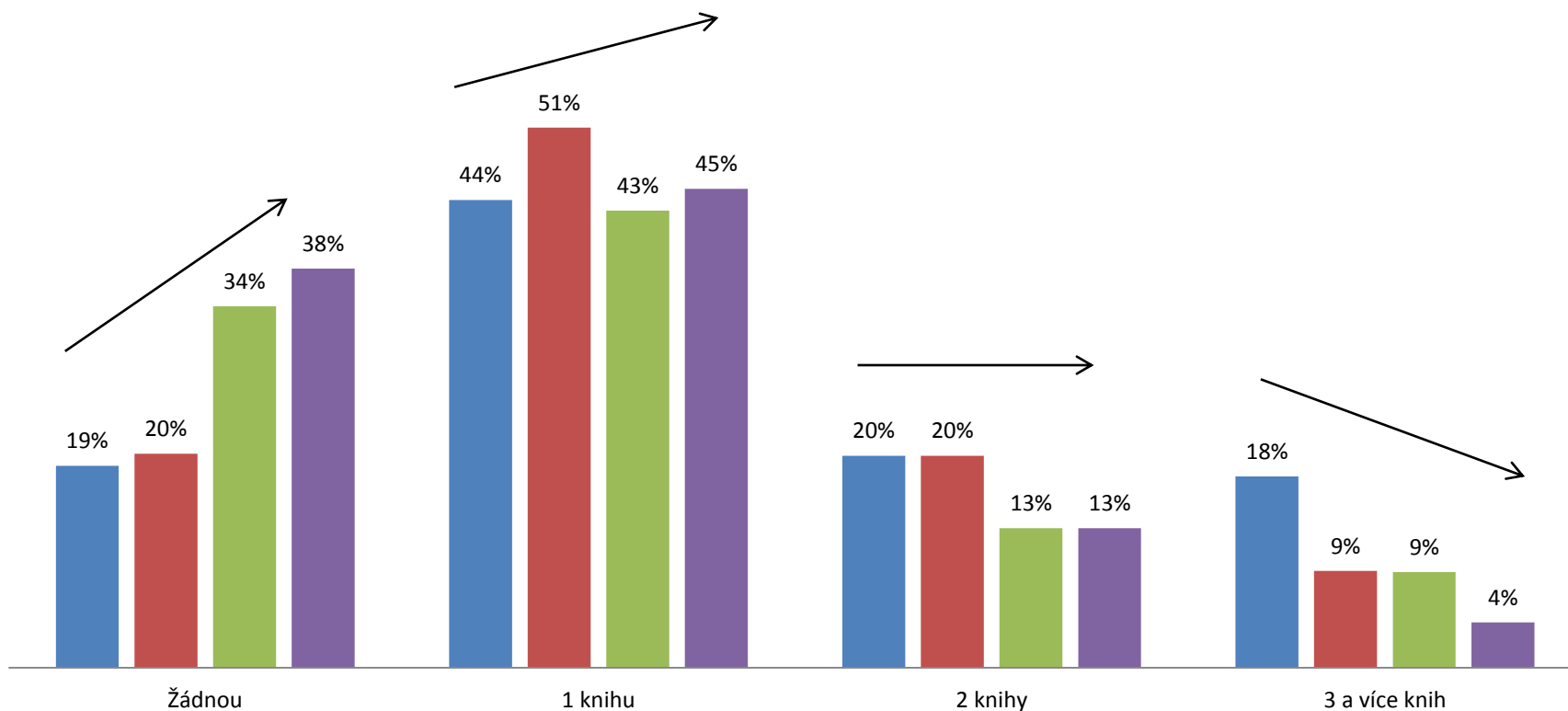
■ Žádnou ■ 1 knihu ■ 2 knihy ■ 3 a více knih

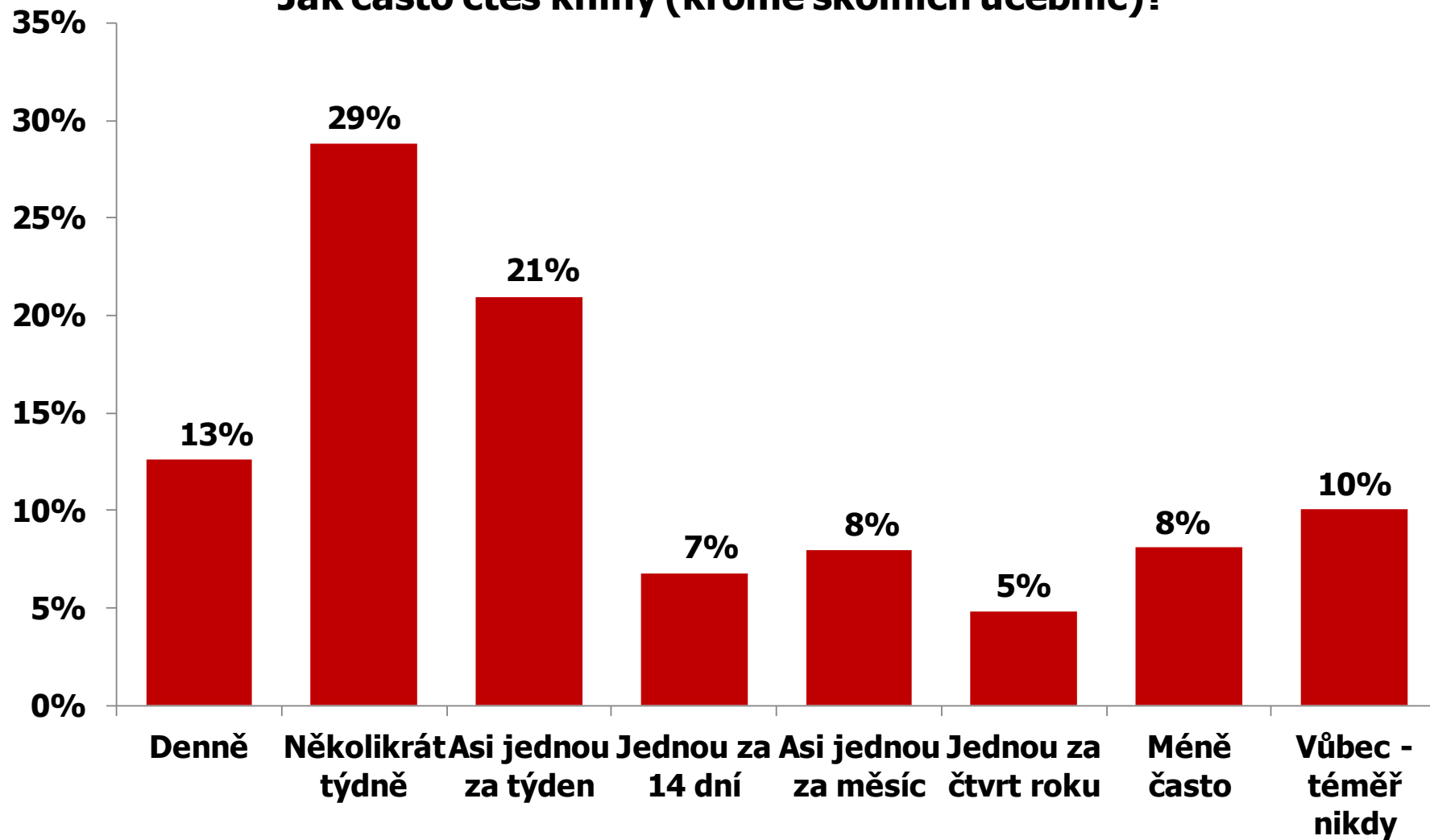
Kolik knih přečteš za měsíc?

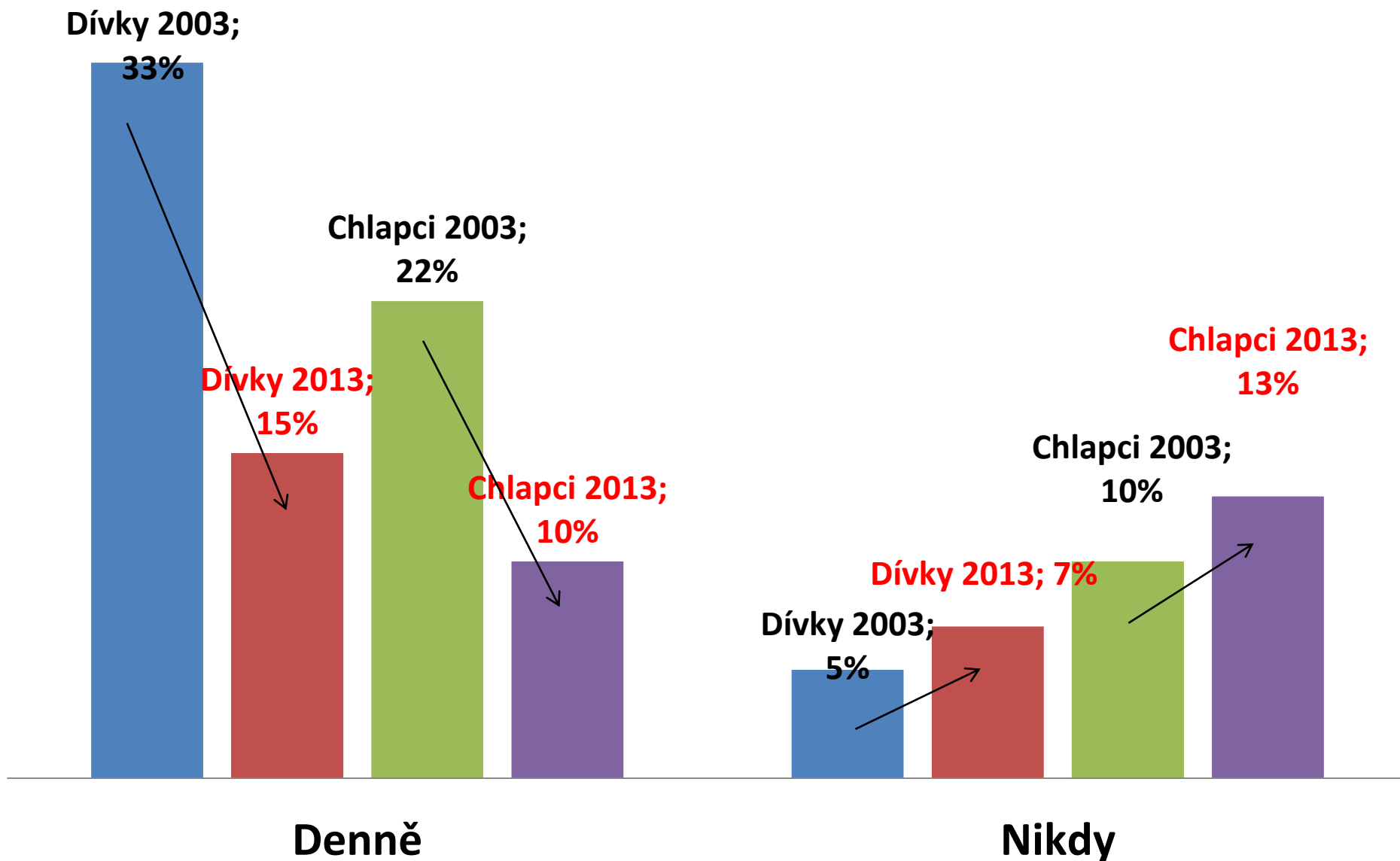
■ Dívka 2003 ■ Dívka 2013 ■ Chlapec 2003 ■ Chlapec 2013

Jak často čteš knihy (kromě školních učebnic)?

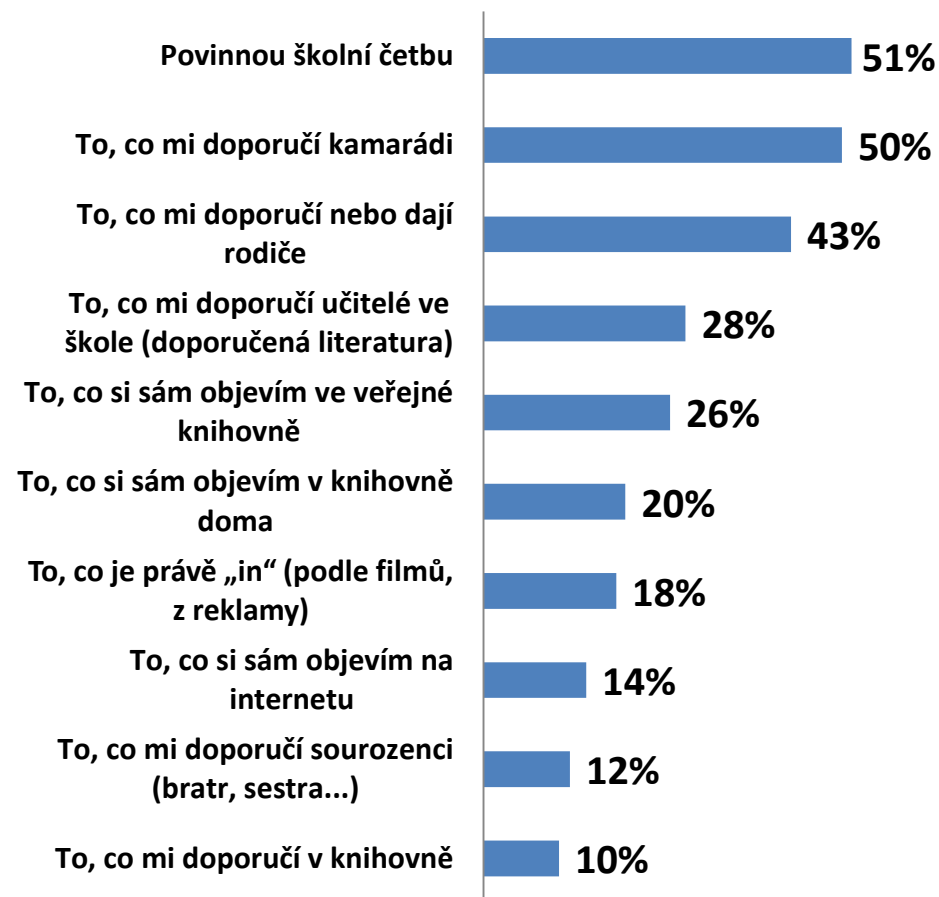
Jak často čteš knihy?

Proč nečteš častěji knihy?

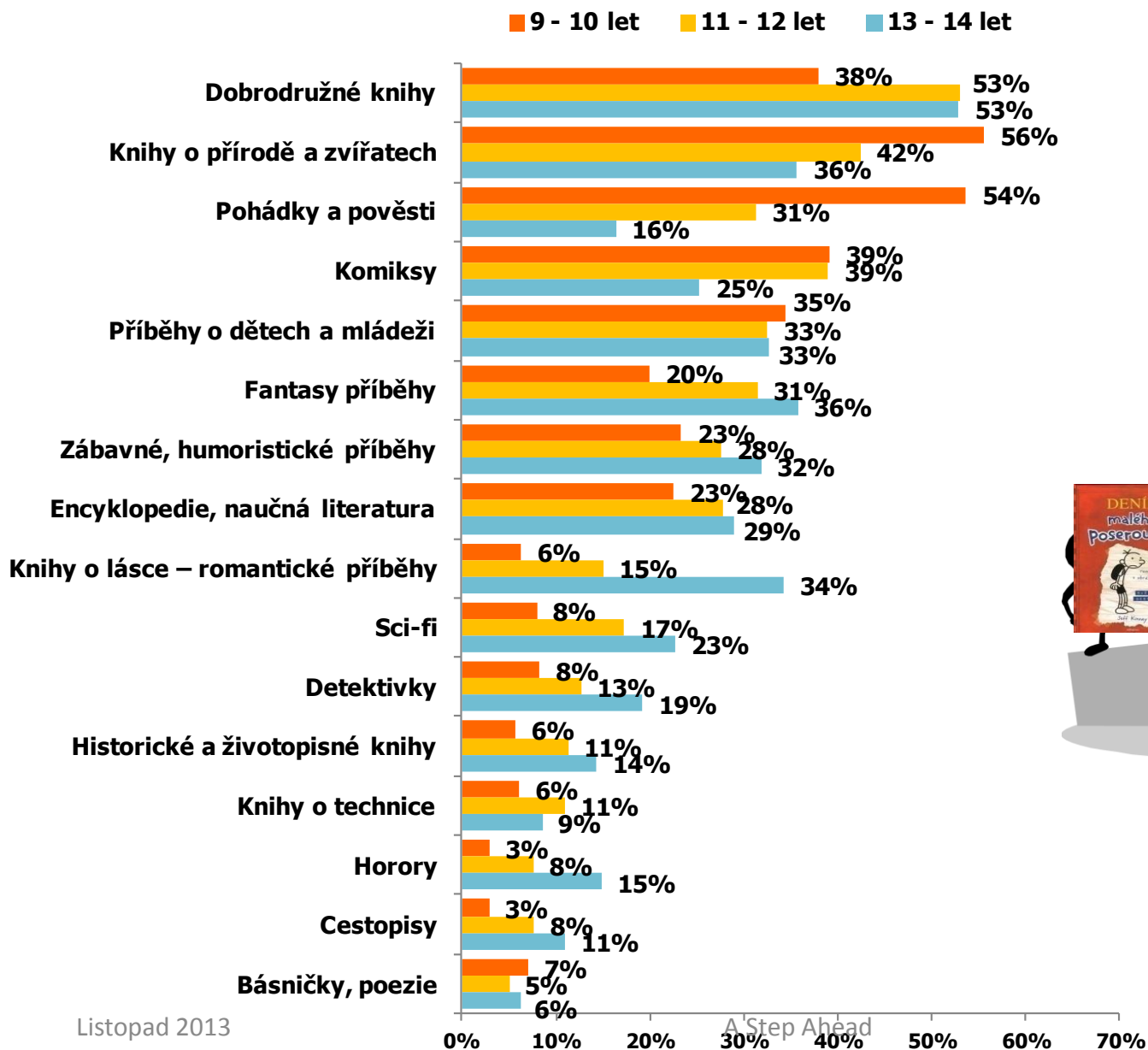
Co nejčastěji čteš?

- Nejčastější zdroj inspirace pro čtení je ze školy od učitelů nebo od kamarádů.
- Ve vyšším školním věku klesá vliv učitelů na výběr knihy a roste vliv kamarádů a samostatného výběru, buď podle doporučení na internetu, nebo v knihovně.

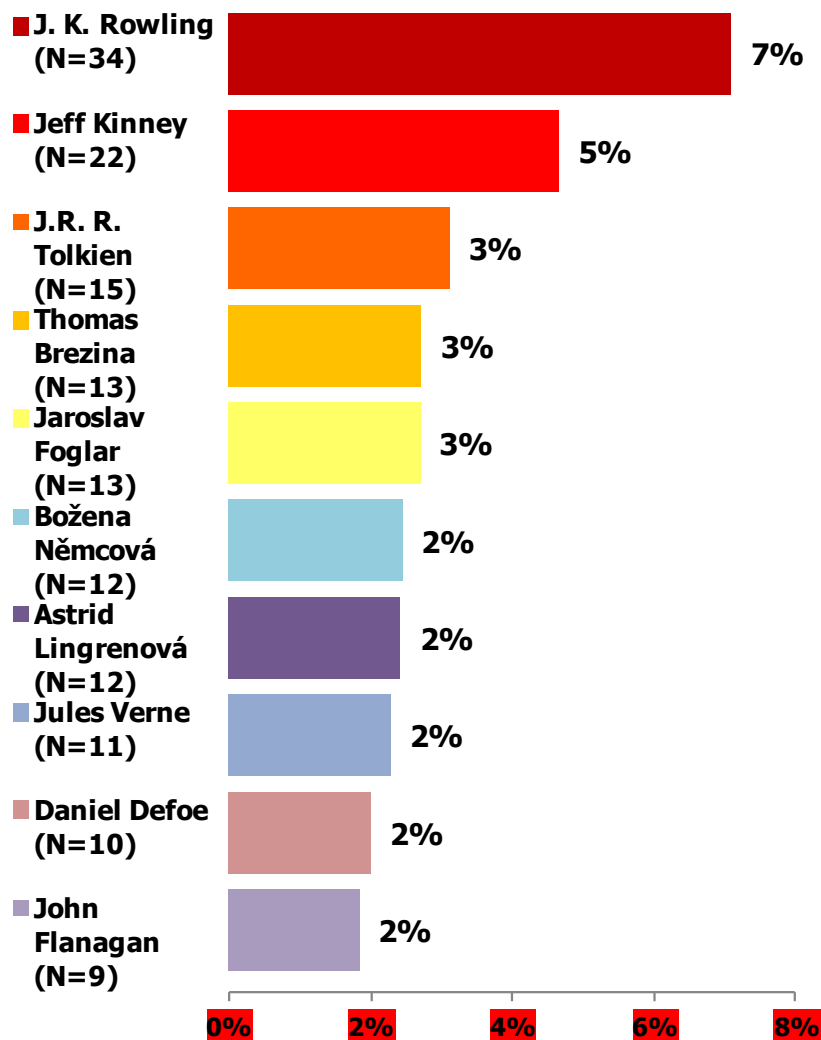
Jaké knihy (žánry) nejraději čteš? (více odpovědí)

Ti, co čtou alespoň jednou za 14 dní, N=1056

TOP 10: Autor oblíbené knihy - otevřená otázka

Ti, co čtou alespoň jednou za 14 dní, N=1056

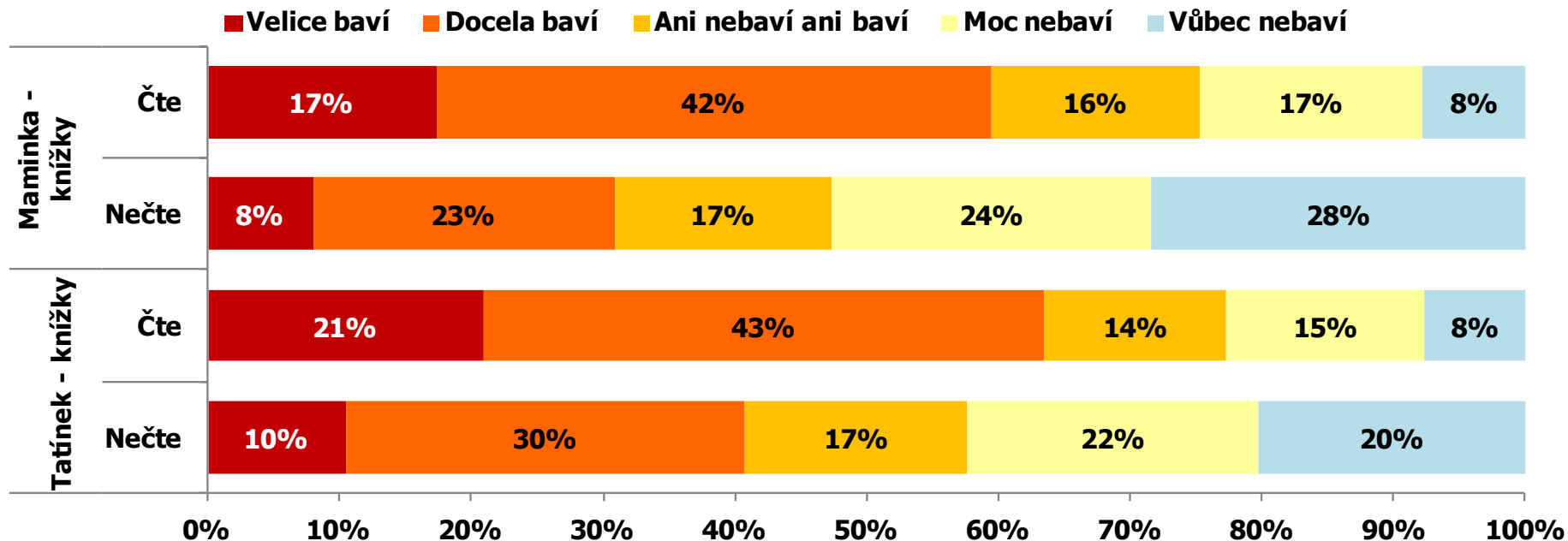
Čtenářské zázemí v rodině

Čtení a rodina

- Rodinné zázemí má pro rozvoj čtenářských dovedností a vztahu knížkám zásadní vliv.
- Čtenářství rodičů ovlivňuje čtenářství dětí
- Otcové čtou významně méně než matky, významně méně knížky, nejvíce noviny.
- Možný vztah mezi „nečtenářstvím“ mužů-otců a nečtenářstvím chlapců, otcové nejsou svým dětem vzorem.
- Důležitým momentem je předčítání rodičů v době, tzv. večerní čtení.
- Pouze 12% českých dětí uvedlo, že jim rodiče nikdy nepředčítali. Předčítání však postupně mizí s tím, jak děti rostou a učí se samy číst.
- Většina českých dětí (75%) dostává alespoň občas knížku jako dárek, častěji dívky než chlapci.

Vliv rodičovského čtení knih na dětskou oblibu čtení

Celý vzorek, N=1514

Začala jsem číst v první třídě, protože nám od malička máma četla v postýlce a tak jsem se těšila, až budu umět ty písmenka, takže jsem začala číst brzo.

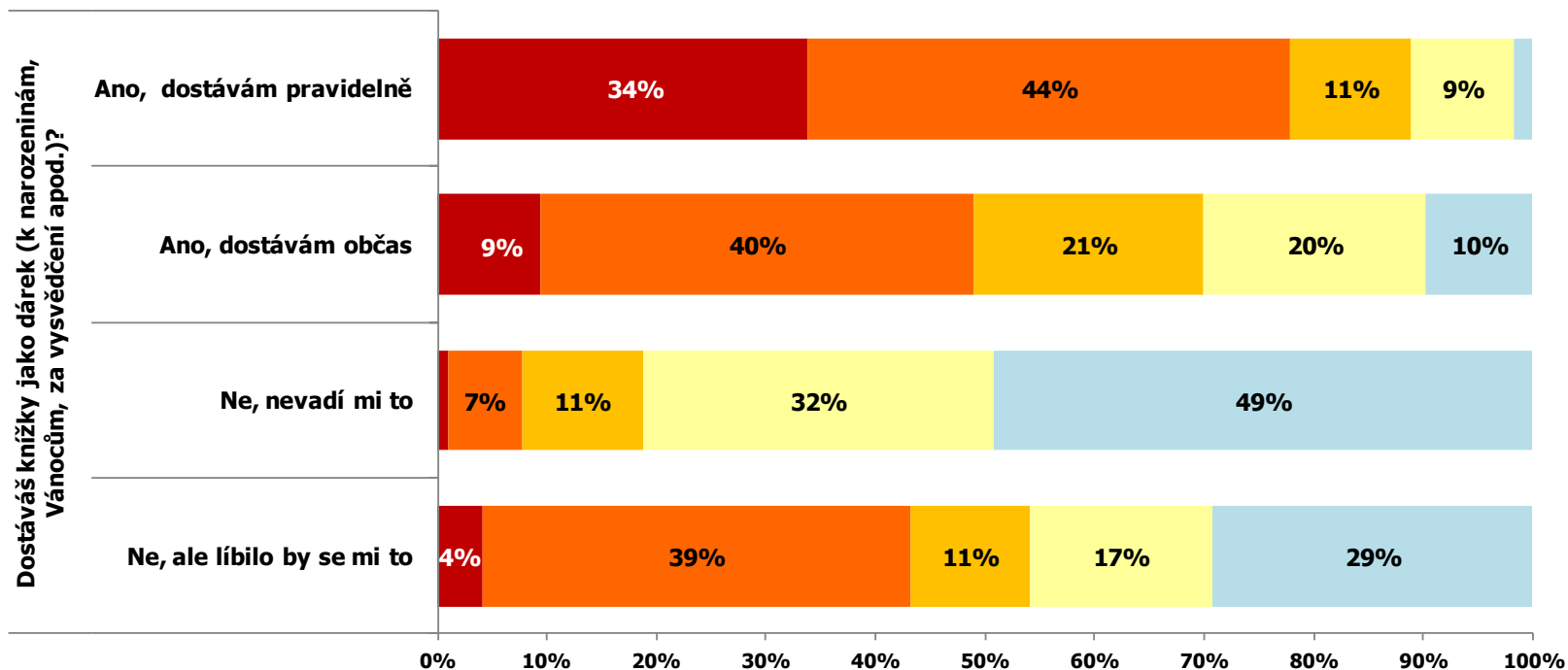
Kniha jako dar

Dostávání knížek jako dárků a dětská obliba čtení

Celý vzorek, N=1491

■ Velice baví ■ Docela baví ■ Ani nebaví ani baví ■ Moc nebaví ■ Vůbec nebaví

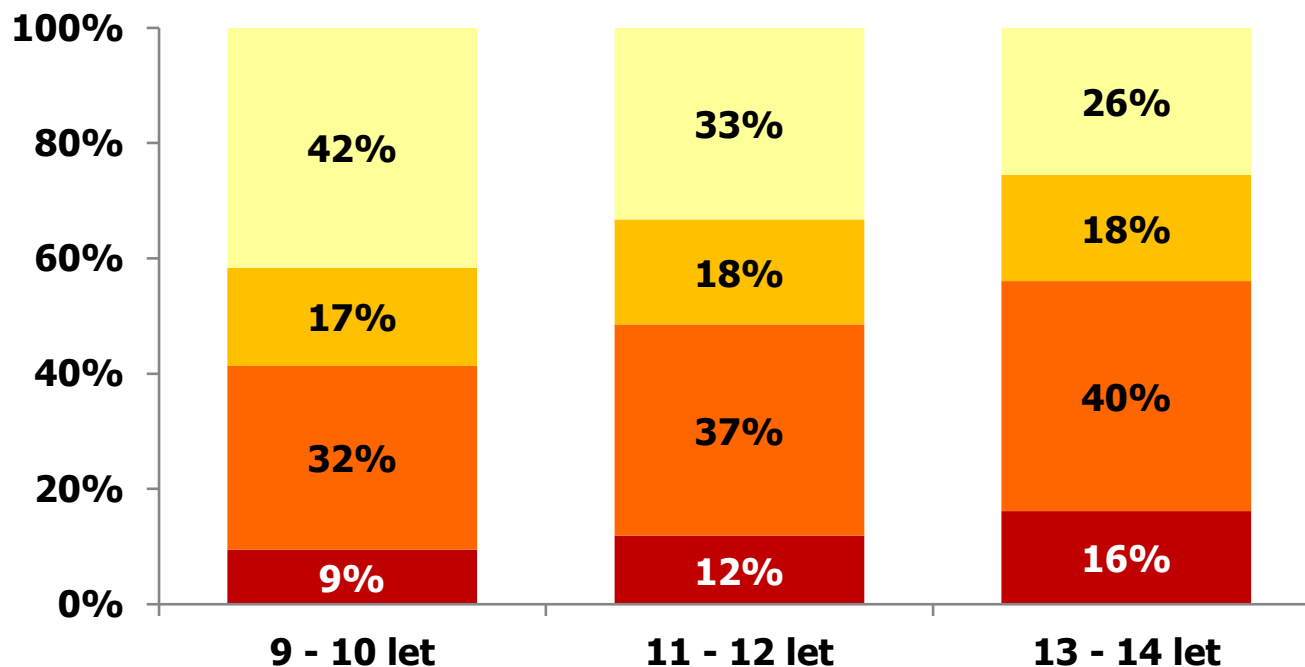

Čtení a škola

Dostáváš od učitelů seznam doporučených knih ke čtení?

Celý vzorek, N=1504

- Ne, žádný seznam doporučených knih nedostáváme**
- Ano, ale mohu si dobrovolně vybrat, zda budu knihy číst nebo ne**
- Ano, ale musím si vybrat jen určitý počet knih ze seznamu**
- Ano, musím přečíst všechny knihy**

Čtení a škola

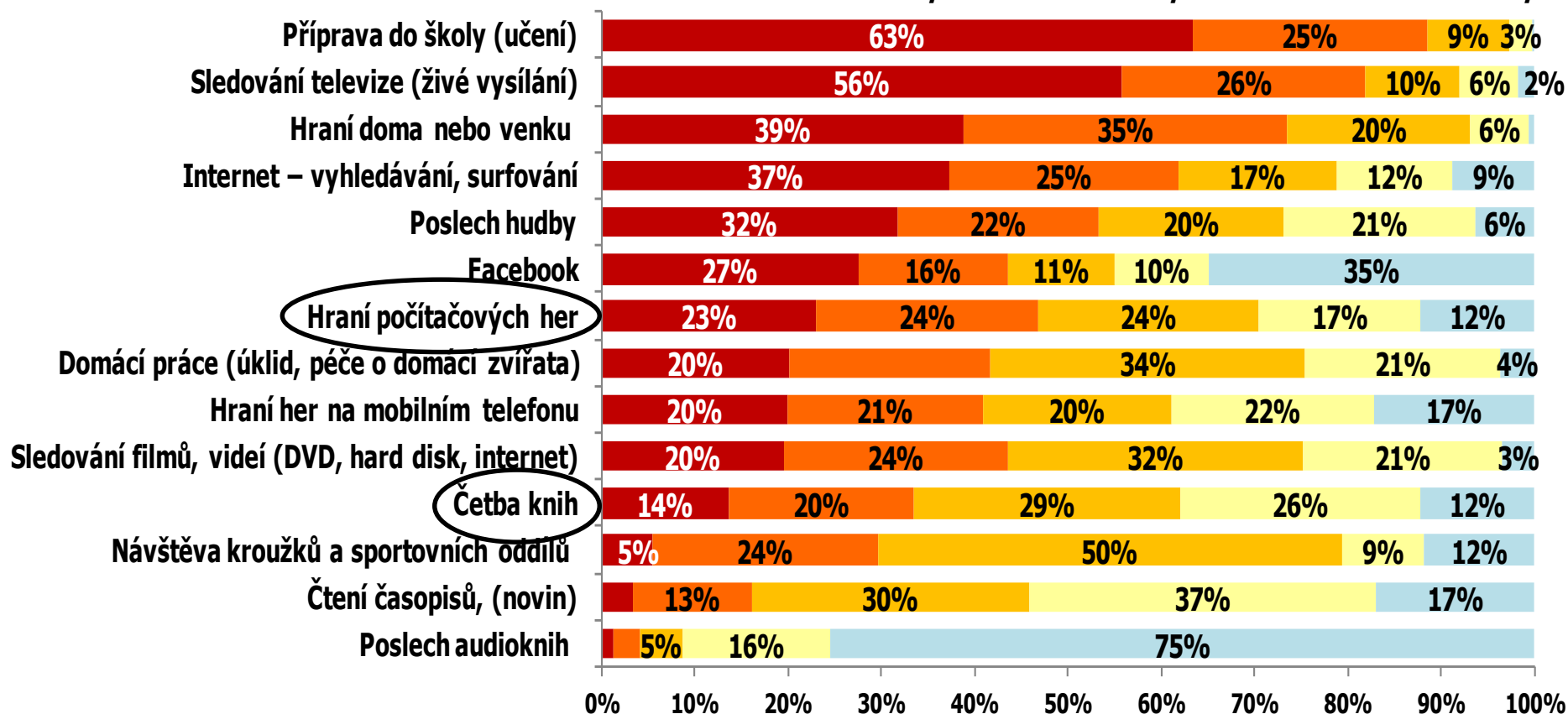
- Škola hraje v rozvíjení přístupu dětí k četbě významnou roli, a to zejména díky povinné (či doporučené) školní četbě.
- Třetina českých dětí 9-14 let nedostává od svých učitelů žádný seznam doporučených knih.
 - Děti z víceletých gymnázií mají častěji ve škole povinnou školní četbu.
 - S rostoucím věkem dětí klesá počet těch, kteří žádný seznam doporučené četby ve škole nedostávají, ze 42% v kategorii 9-11 let až na 26% dětí v kategorii 13-14let.
- Děti samy vidí v povinné školní četbě šanci k tomu přivést snesitelně donucovacím způsobem nečtenáře k tomu, aby něco četli.
- Děti preferují volný výběr knih ke čtení.
 - Důležité je, aby děti nebyly nuceny číst to, co je nebaví odrazuje slabé čtenáře.

Děti a jejich volný čas

Jak často se věnuješ následujícím činnostem?

Celý vzorek, N=1511

■ Denně ■ 3 – 4 krát týdně ■ 1 – 2 krát týdně ■ Méně často ■ Nikdy

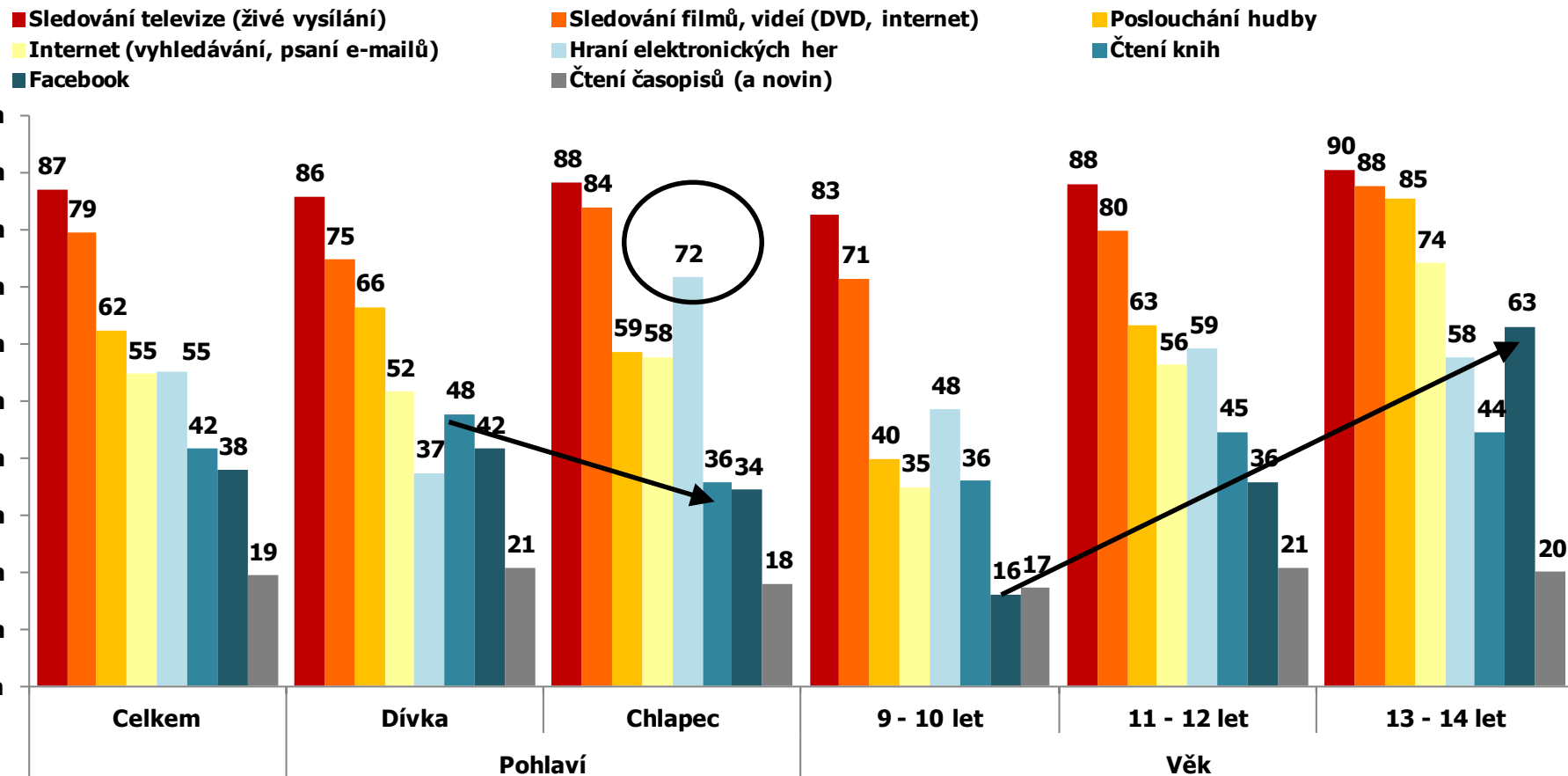

Děti a volný čas

- Nejvíce volného času děti tráví sledováním televize. 4/5 dětí sledují televizi alespoň 3-4x týdně zhruba hodinu a půl.
- Druhou nejoblíbenější volnočasovou činností dětí je hraní s kamarády venku.
- Do školy se více než polovina (63 %) připravuje denně, drtivá většina dětí (88 %) minimálně 3-4x týdně.
- Třetina dětí (29 %) navštěvuje nějaký organizovaný kroužek .
- Častá návštěva kroužků není v rozporu s četbou knih.
- Čtvrtina dětí hraje denně elektronické hry
 - **chlapci téměř třikrát častěji než dívky 33 % : 12 %.**
- Téměř 2/5 dětí denně surfuje na internetu a více než 1/4 dětí je denně na Facebooku. Tato aktivita roste s vyšším věkem, společně s četbou časopisů a poslechem hudby.
- Naopak frekvence četby knížek s věkem mírně klesá, děti čtou sice méně často, ale déle.

Mediaální aktivita dětí min./den

Kolik času v minutách věnuješ následujícím činnostem v den, kdy se těmito činnostem věnuješ?
(aritmetický průměr)
Celý vzorek, N=1505

Děti a elektronické knihy

Děti a elektronické knihy

Děti a elektronické knihy

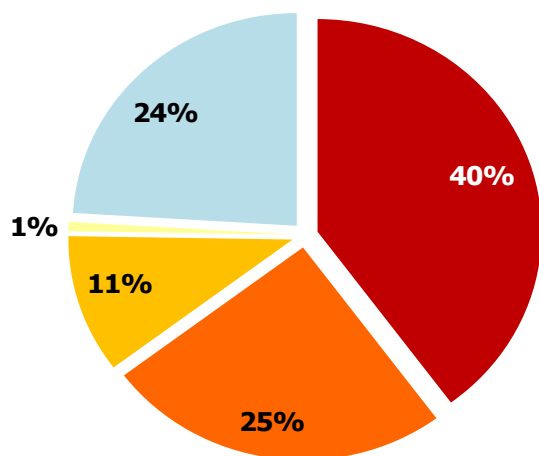
- **Vztah dětí k elektronickým knihám je zatím nejednoznačný.**
- **Zhruba dvě pětiny dětí by rády četbu elektronické knihy zkusily.**
- **Čtvrtina dětí je k elektronickým knihám poměrně skepticky a jednoznačně preferuje klasické knihy.**
- **Většina dětí nemá reálnou osobní zkušenost se čtením e-knih, pouze 24 % si pod pojmem elektronická kniha ani nedokáže nic představit.**
- **Z kvalitativního výzkumu vyplynulo, že děti si myslí, že čtečky a tablety jsou spíše pro starší děti.**

Čtení e-knih

Četl(a) jsi někdy nějakou knihu v elektronické podobě (na čtečce, tabletu nebo počítači)?

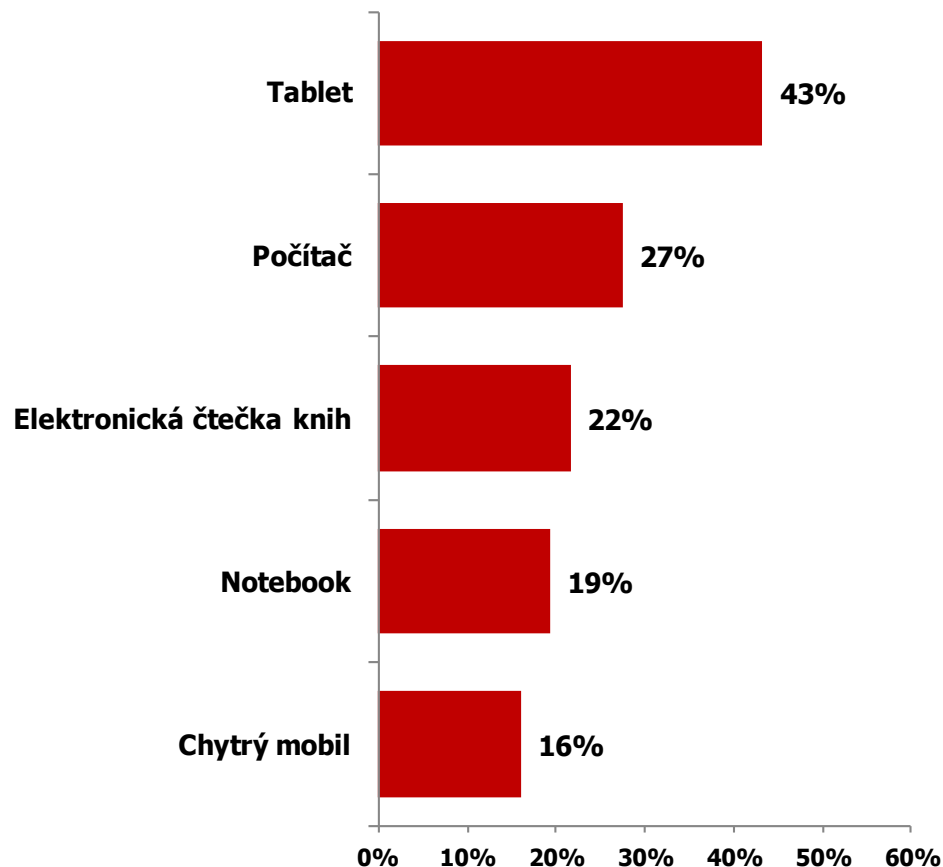
Celý vzorek, N=1516

- Ne nikdy, ale rád(a) bych to zkusil(a)
- Ne nikdy, dávám přednost papírovým knihám
- Ano, již jsem pár knih (nebo alespoň jednu) v elektronické podobě přečetl(a)
- Ano, knihy v elektronické podobě čtu pravidelně
- Ne, nevím, co si pod tím mám představit

Jaká zařízení používáš pro čtení knih v elektronické podobě?

Ti, co již přečetli alespoň jednu e-knihu, N=177

Veřejná a školní knihovny

Kde získáváš knížky, které čteš?

■ Nejčastěji ■ Často ■ Občas ■ Nikdy

Ve veřejné knihovně

25%

17%

27%

31%

Dostávám je jako dárek

19%

30%

43%

8%

Ve knihovně doma

15%

25%

46%

14%

Kupuji je sám nebo s rodiči

13%

20%

48%

19%

Půjčuji si je (od kamarádů, příbuzných, sourozenců atd.)

12%

23%

44%

21%

Ve školní knihovně

8%

9%

27%

56%

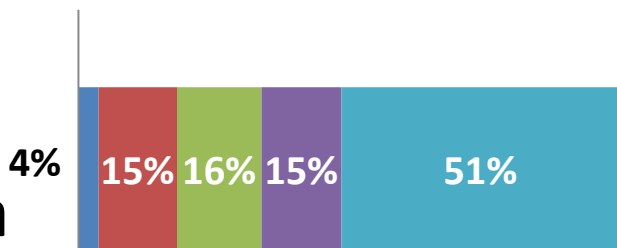
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Jak často chodíš do knihovny?

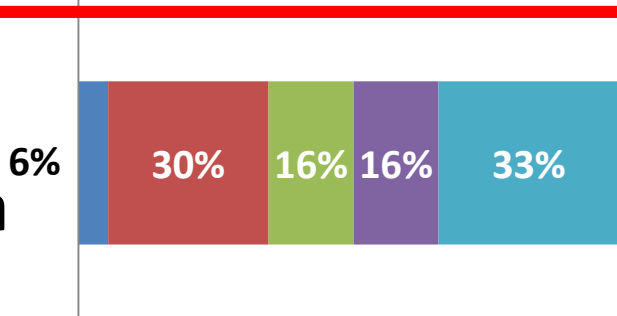
Školní a veřejná knihovna

Školní knihovna

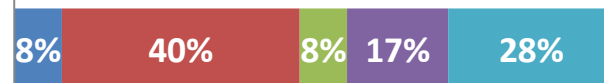
Veřejná knihovna

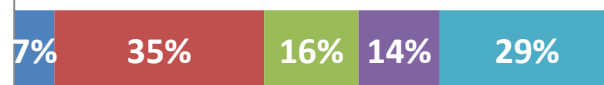
Jak často chodíš do knihovny?

Dívky 2003

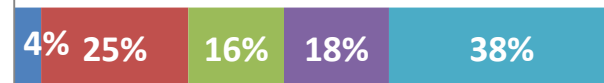
Dívky 2013

Chlapci 2003

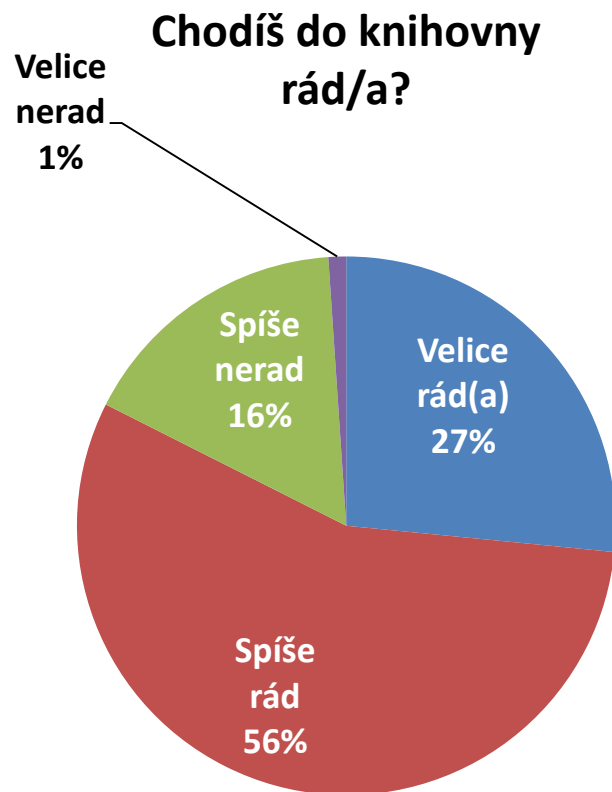

Chlapci 2013

Pokud mají rodiče nižší vzdělání, tak jejich děti spíše nikdy nebyly v knihovně

Proč nechodíš do knihovny?

Co všechno v knihovně děláš?

■ Chlapci ■ Dívky

Půjčuji si knihy domů

91%

94%

Chodím se školou na domluvený program

39%

33%

Bavím se s kamarády

27%

Hledám informace do

Čtu si časopis

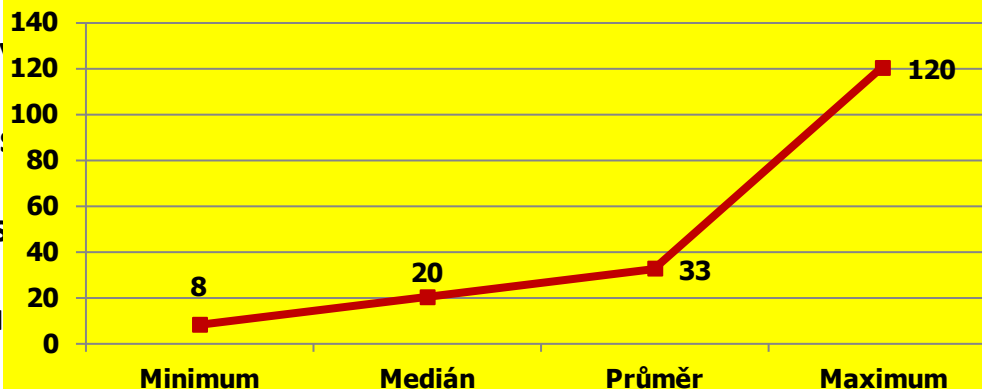
Půjčuji si čas

Navštěvuji - Noc s Anders

Čtu

Čas v knihovně (min) - KVALITATIVNÍ VÝZKUM

Chodí občas do knihovny, N=26

Půjčuji si filmy, CD a DVD domů

8%

5%

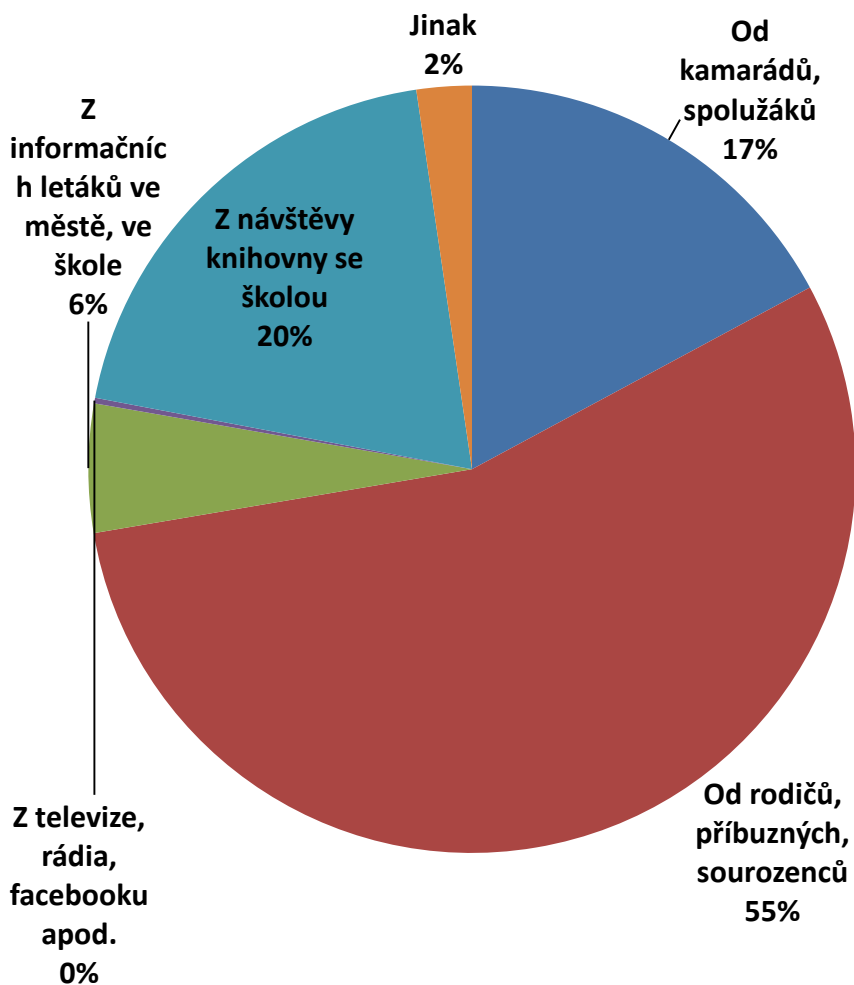
Hraju si (například deskové hry atd.)

6%

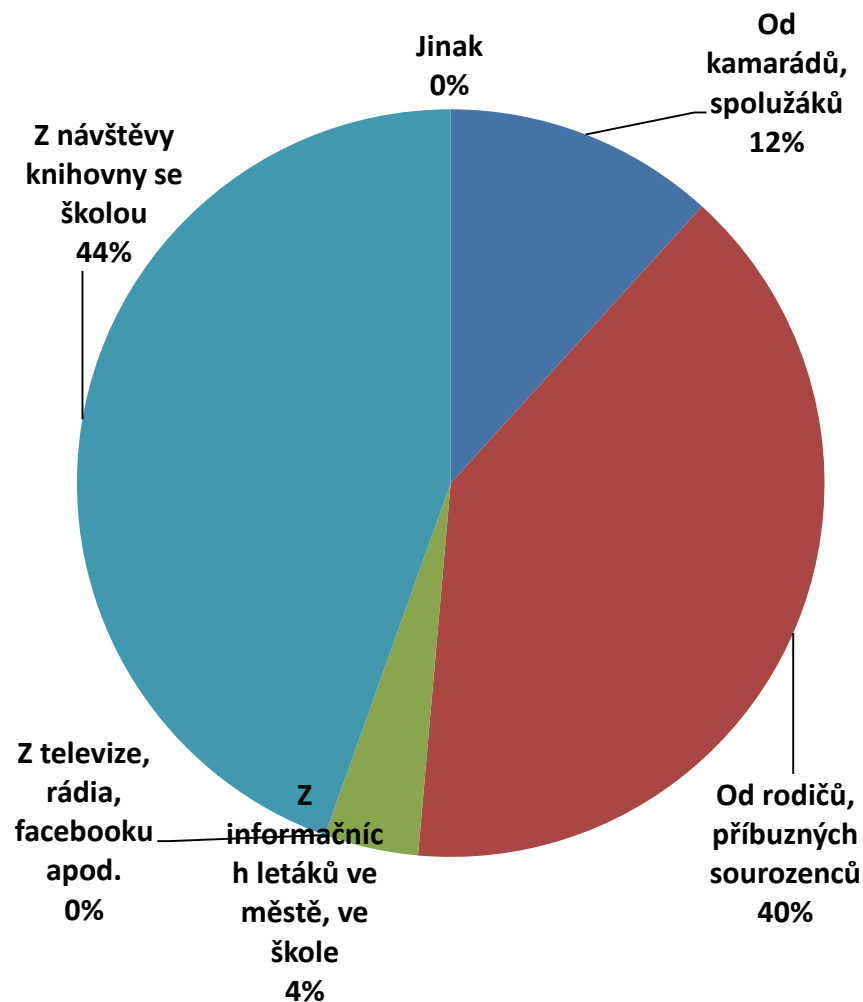
3%

Jak jsi se o knihovně, kam chodíš, dozvěděl/a?

Silný čtenář

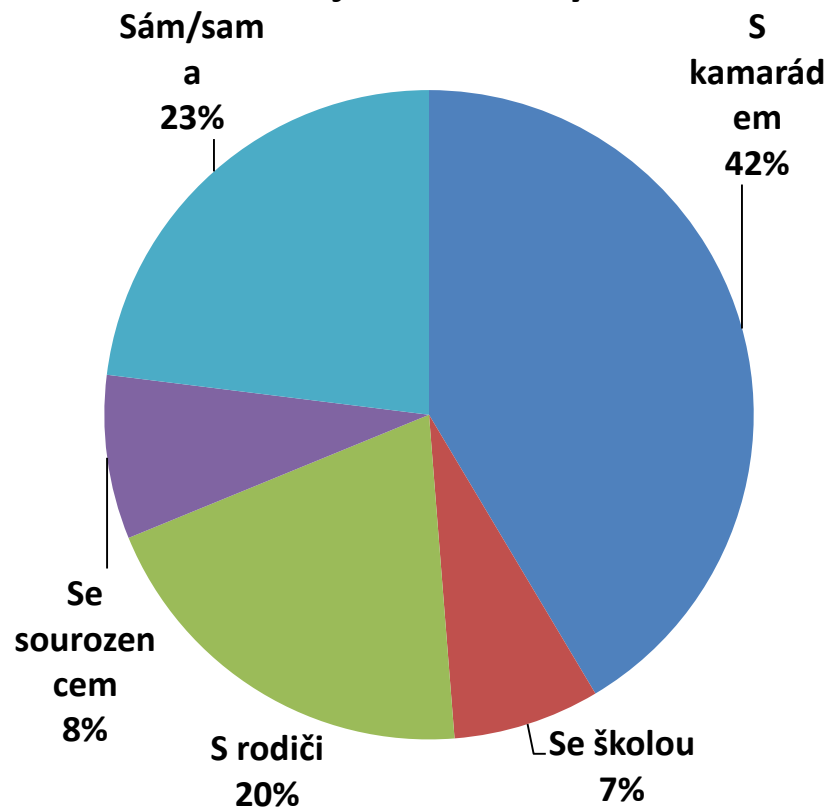

Nečtenář

S kým nejčastěji chodíš do veřejné knihovny?

S kým nejčastěji chodíš do
veřejné knihovny?

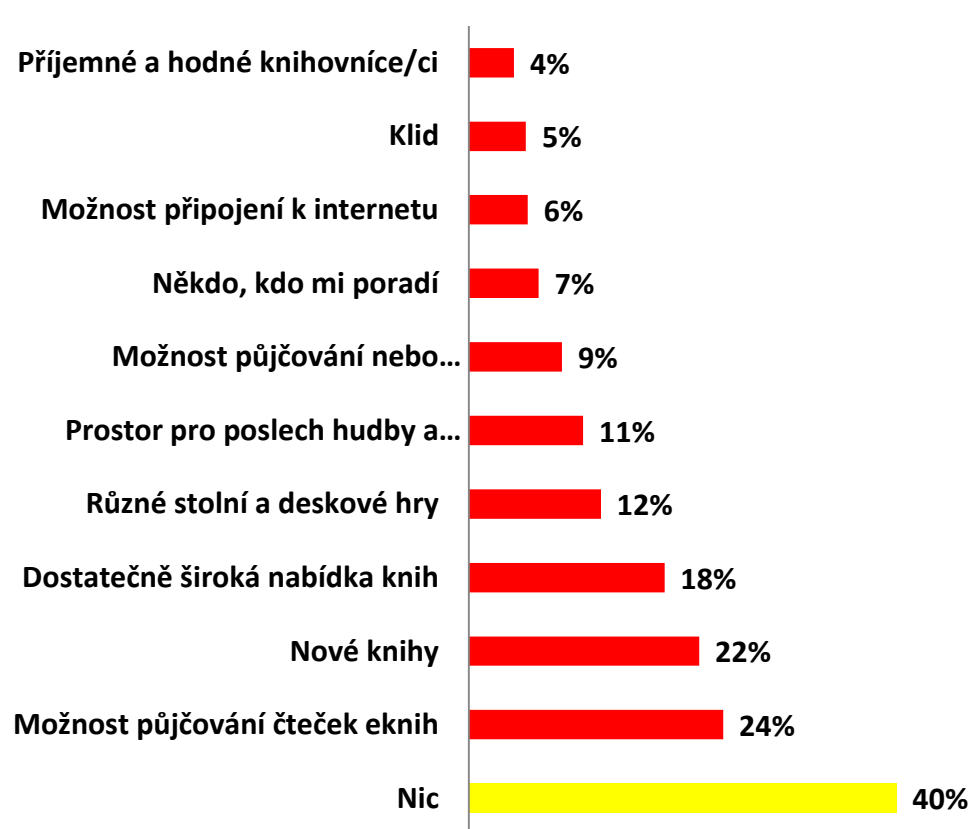

Co knihovna nabízí, co v knihovně chybí?

Co mi knihovna nabízí?

Co mi v knihovně chybí?

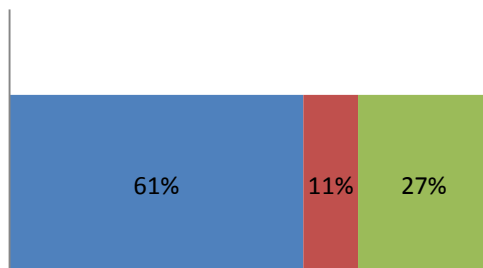

Speciální akce pro děti

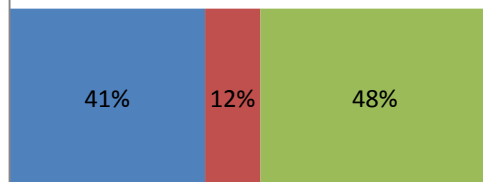
Pořádá veřejná knihovna, kterou navštěvuješ, nějaké speciální akce pro děti

■ Ano ■ Ne ■ Nevím o tom

Pravidelný návštěvník

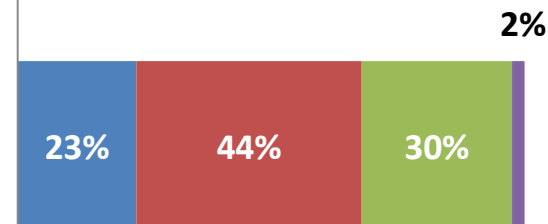
Slabý návštěvník

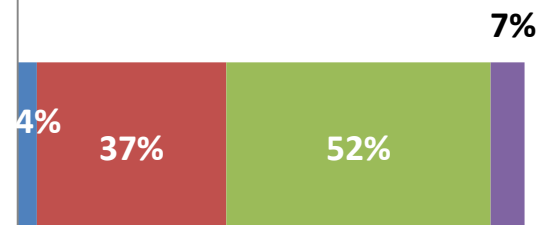
Líbilo by se Ti, kdyby veřejná knihovna takovéto akce pořádala, zúčastnil(a) by ses?

■ Určitě ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Určitě ne

Pravidelný návštěvník

Slabý návštěvník

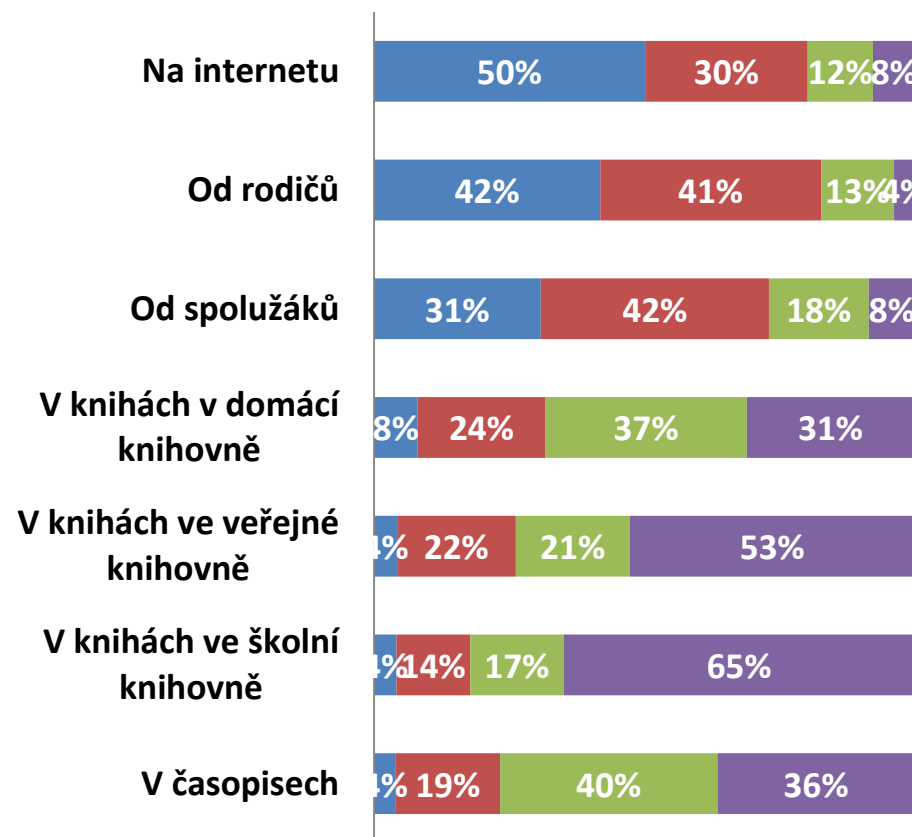

Zdroje informací

Kde hledáš informace?

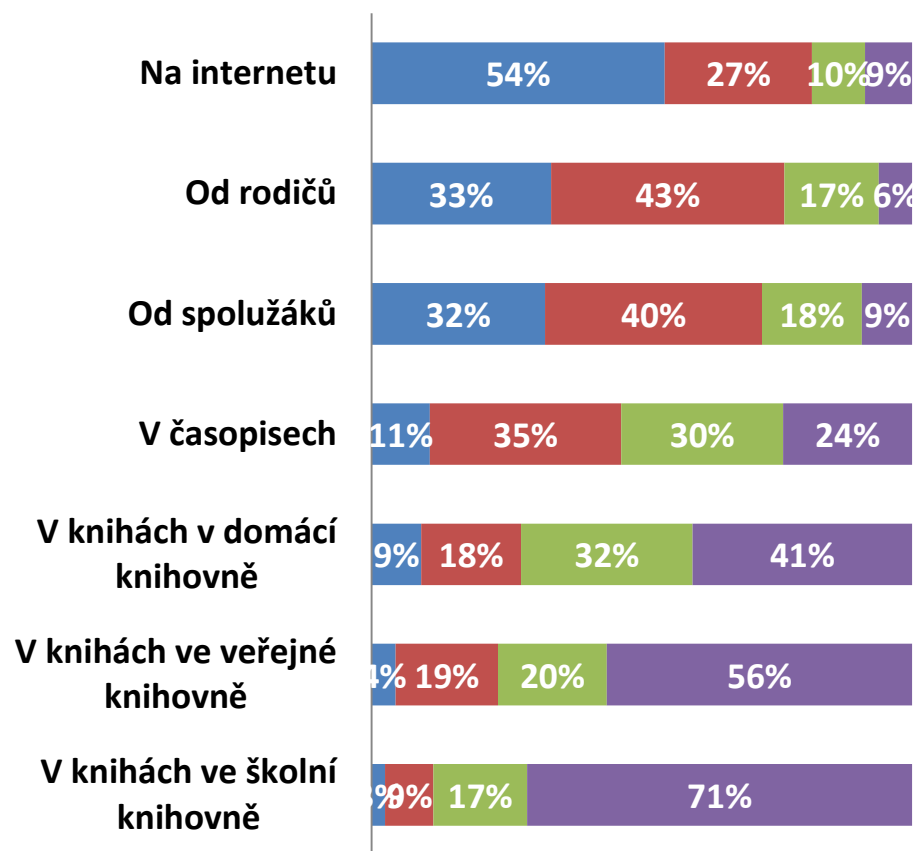
Kde hledáš informace do školy?

Často Občas Zřídka Nikdy

Kde hledáš informace pro své koníčky?

Často Občas Zřídka Nikdy

Na závěr

Na závěr

- **Děti čtou méně a méně chodí do knihoven než v roce 2003**
- **Pro polovinu dětí zůstává čtení zábavou**
- **Výrazné genderové rozdíly – chlapci a dívky**
- **Děti většinou nemají knižní hrdiny**
- **Rozhodující vliv na čtení: rodina a škola**
- **Vliv ICT – televize, internet, facebook, hry, eknihy**
- **Děti si váží hodných knihovnic a klidu v knihovně**
- **Kniha a knihovna ztrácí svůj význam jako zdroj informací**

- **Dbát na včasné rozvíjení čtenářských dovedností dětí** – základy již na úrovni MŠ. Čtenářské dovednosti jsou základním předpokladem kladného vztahu ke knížkám.
- **Podporovat společné čtení dětí a rodičů** již na úrovni předškolního vzdělávání, zaměřit se zejména na děti z rodin s nižším vzděláním a nižším socioekonomickým statusem.
- **Zvýšená pozornost by se měla klást zejména na děti z neúplných rodin** (MŠ, první stupeň ZŠ). Zkusit do předčítání dětem **zapojit také tatínky**.
- Školy by měly dále rozvíjet čtenářské dovednosti v rámci vyučování (různých hodin, nejen češtiny). Děti by měly mít povinnou četbu nejlépe však formou doporučení a volného výběru titulu. Ideálně s možností představit tuto knihu svým spolužákům (nejlepší forma doporučení s přihlédnutím ke skutečnosti, že děti dnes o knížkách příliš často nehovoří). Učitelé českého jazyka by mohli dětem ve výběru vhodných titulů pomoci formou doporučení. Výběr vhodného titulu, který děti zaujme, je pro rozvoj čtenářství zásadní.
- **Školy by měly přehodnotit roli svých školních knihoven**, a pokud škola knihovnu má, více děti informovat o možnostech této knihovny.

- Knihovny by měly dětem nabídnout především co nejširší nabídku knížek s ohledem na své finanční možnosti a měly by nabízet i nové, právě vycházející zajímavé knížky.
- Důležité je dbát na udržování knížek. V rámci věkových kategorií by se měly zejména zaměřit na podchycení mladší generace čtenářů.
- **Více se zaměřit na roli „poradců“ v četbě**, ať již prostřednictvím různých seznamů a anket (jaké tituly jsou populární u dětí jejich věkové kategorie), nebo poradenství založené na historii výpůjček typu doporučení na Amazonu (lidé, kteří si půjčili určitou knihu, si také často půjčují tyto knihy...).
- **Maximálně rozvíjet spolupráci škol a knihoven**, ze které mohou profitovat obě organizace. Škola může pomoci navázat vztah mezi knihovnou a dětmi.
- U akcí typu Noc s Andersenem apod. se zaměřit především na mladší děti a rodiče, u starších dětí zvát zajímavé autory k autogramiádě spojené třeba i s promítáním zfilmovaných verzí knih atd. I v tomto směru spolupracovat co nejvíce se školou.

A group of approximately 20 children of various ages are sitting on a blue carpeted staircase in a library. They are surrounded by tall bookshelves filled with books. Many of the children are holding and reading books. The scene is brightly lit, and the atmosphere appears to be one of quiet study and learning.

České děti jako čtenáři v roce 2013

- Opava
- 5.2.2014
- Kniha 21. století
- Vít Richter
- Národní knihovna ČR
- vit.richter@nkp.cz